בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 8029-05-24 ינון ואח' נ' חממה בעיר בע"מ ואח'

לפני כבוד השופטת איריס אילוטוביץ' סגל

מבקשים	**1.סהר ינון** **2.יוסי סולמה** ע"י ב"כ עו"ד עודד שטייף, עו"ד דוד שלג ואח' ממשרד שטייף ושות' – עורכי דין

נגד

משיבות	**1.חממה בעיר בע"מ** **2.מ.י.מ.ד פיצוחים בע"מ** **3.דבש פיצוחים בע"מ** **4.ג'וליה פיצוחים בע"מ** **5.אשכול פיצוחים בע"מ** **6.קלרה פיצוחים בע"מ**

<u>פסק דין</u>

לפניי בקשה מוסכמת מטעם הצדדים לאישור הסדר הסתלקות מתוגמלת **לפי סעיף 16 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו–2006** (להלן: **בקשת ההסתלקות** ו–**החוק** בהתאמה).

במוקד הסכסוך ניצבת טענת המבקשים, שלפיה המשיבות פעלו בניגוד להוראות הדין, בכך שגבו תשלום גם עבור משקל אריזות הניילון או הנייר של מוצרים הנמכרים לפי משקל בסניפיהן. לטענת המבקשים, גבייה זו מהווה חיוב ביתר ופוגעת בצרכנים, שכן המשקל שנכלל בחישוב אינו חלק מהמוצר עצמו.

<u>בקשת האישור והשתלשלות ההליך עד להגשת בקשת ההסתלקות</u>

1. ביום 2.5.2024 הגישו המבקשים בקשה לאישור תובענה ייצוגית, בטענה כי בעת מכירת מוצרים שקילים בסניפי המשיבות, הן אינן מפחיתות את משקל האריזה, וכתוצאה מכך הצרכנים מחויבים לשלם על משקל האריזה לפי מחיר המוצר וזאת בניגוד לדין (להלן: **בקשת האישור**).

2. **המבקשים טענו כי בהתנהלות זו של המשיבות הן מפרות את החיקוקים הבאים**: סעיפים 2 ו–17ב לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א–1981; סעיף 20(ב) לחוק המכר, התשכ"ח–1968; תרמית על פי סעיף 56 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: **פקודת הנזיקין**); הפרת חובה חקוקה על פי סעיף 63 לפקודת הנזיקין; עוולת הרשלנות על פי סעיפים 35–36 לפקודת הנזיקין; הטעיה וחוסר תום לב על פי סעיפים 12, 15 ו–39 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג–1973; סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט–1979.

3. **המבקשים עתרו לקבלת הסעדים הבאים**: מתן צו הצהרתי שלפיו פעולות המשיבות מהוות הפרה של הוראות הדין; מתן צו עשה אשר יורה לתקן את ההפרות הנטענות; השבה ופיצוי לחברי הקבוצה; פסיקת גמול ושכר טרחה למבקשים ולבאי כוחם.

4. **הגדרת הקבוצה** – הקבוצה שבשמה הוגשה התובענה הייצוגית הוגדרה על ידי המבקשים כך:

> **"כל מי שרכש מוצרים שקילים בכלל סניפי הרשת של המשיבות, כשהם ארוזים בשקיות ניילון ו/או נייר, באמצעות רכישה פיזית, לפי יחידת משקל וחויב לשלם גם בגין האריזה או חלק ממנה ו/או הוטעה בדרך כלשהי בקשר עם הפחתת האריזה ו/או חלק ממנה, זאת במהלך שבע השנים האחרונות ועד למתן פסק דין בתובענה".**

5. **הנזק הנטען** – המבקשים טענו כי נגרם להם נזק מגביית המחיר המטעה בסך של 18.78 ₪ (ראו סעיף 123 לבקשת האישור). בנוסף, גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה הוערך על ידי המבקשים בסך של כ–3,024,000 ₪ לפחות (ראו סעיף 127 לבקשת האישור). לשם הנוחות להלן טבלה המציגה את גובה הנזק שהוערך שנגרם לקבוצה וגובה סכום התובענה האישית:

גובה הנזק לקבוצה כפי שהוערך על ידי המבקשים:	כ-3,024,000 ₪
סכום התובענה האישית:	18.78 ₪

6. טרם הגישו המשיבות תשובה לבקשת האישור, ניהלו הצדדים משא ומתן שבסופו הוגשה בקשתם המוסכמת להסתלקות המבקשים מבקשת האישור.

<u>עיקרי הסדר בקשת ההסתלקות</u>

7. ביום 9.11.2025 הגישו הצדדים את בקשת ההסתלקות, שבה טען בא כוח המבקשים כי בפגישה שנערכה בינו לבין נציגי המשיבות, הוצגו לו הסברים משכנעים להתנהלותן הנטענת של המשיבות וביניהם:

7.1. חלק ממנהלי המשיבות (זכיינים) משרתים בשירות מילואים פעיל החל מיום 7.10.2023 ומטעם זה התקשו להיפגש עם בא כוח המבקשים במאוחד לצורך ניהול המשא ומתן. כמו כן, שליטתם על התנהלות החנויות פחתה לאורך תקופת המלחמה, כאשר החנויות מופעלות על ידי עובדים שאינם בקיאים מספיק בנוהלי החנות – התנהלות אותם עובדים משקפת ליקוי ביישום נהלי החנות, ולא היעדר נהלים או פעולה מכוונת;

7.2. המשיבות הדגישו כי הכלל אצלן הוא הפחתה של משקלי השקיות, והאירועים המתוארים בבקשת האישור הם חריגים;

7.3. ביחס להערכת היקף הנזק, טענו המשיבות כי אינה סבירה, זאת בשים לב לכך שבתקופת משבר הקורונה לא בוצע כמעט מכר של מוצרים בשקיות (אלא בקופסאות בלבד), ושחלק מהמשיבות פועלות זמן קצר בלבד. לפיכך סביר שמדובר בהיקף נזק מצומצם בהרבה, אם בכלל.

8. על רקע זה, ובשים לב כי מדובר בבעלי עסקים קטנים משרתי מילואים, סברו המבקשים כי ראוי להתרכז במתן פתרונות לעתיד ולא בניהול מסכת הוכחות ותחשיבים לגבי העבר.

1. נכונים הדברים אף ביתר שאת, משהתברר כי בבחינה מדוקדקת של הנתונים נמצא כי משקל השקיות הוא כ-5-6 גרם וממוצע גביית היתר בגין השקיות עומד על כ–20 אגורות לכל מוצר בלבד. כתוצאה מכך, היקף הנזק הכולל לציבור מסתכם בעשרות אלפי שקלים בלבד, ולא במיליוני שקלים כפי שנטען בבקשת האישור.

לטעמם של המבקשים, מצב דברים זה אינו מצדיק ניהול הליך ייצוגי, וזאת בפרט שיתכן כי עסקינן במקרים של תקלות נקודתיות, שנובעות מירידת רמת הפיקוח על עובדי הסניפים בשל מלחמת חרבות ברזל.

2. המשיבות אף הציגו לבא כוח המבקשים מסמך מרואה חשבון, שלפיו בעקבות המלחמה חלה ירידה בהכנסות המשיבות ומנגד המשיבות תרמו כמויות רבות של סחורה לחיילי צה"ל.

3. במהלך ההידברות בין הצדדים, הסכימו המשיבות לפנות לחברת המחשוב על מערכת הקופות, לצורך יישום מנגנון הפחתה מובנית של משקלי השקיות, כך שמשקל זה ינוכה באופן אוטומטי בעת חיוב הצרכן. בכך ימנע כל סיכוי של הפרה עתידית גם על ידי עובד שאינו מיומן. המשיבות הציגו לבא כוח המבקשים חשבוניות ואסמכתאות המבססות את ביצוע השינוי (ראו נספח 1 לבקשת ההסתלקות).

4. המבקשים ובאי כוחם סבורים כי בנסיבות העניין יש לזכותם בגמול ושכר טרחה על הרף הנמוך – מצד אחד, השקיעו מאמצים והביאו להסדרה של הפחתת משקלי האריזות לעתיד. מצד שני, הם אינם מתיימרים להביא לחברי הקבוצה פיצוי על חשבון העברה, ככל שישנה הפרה.

לפיכך, עתרו המבקשים לבית המשפט בבקשה לאשר את הסתלקותם ולזכותם בגמול של עד 1,000 ₪, לרבות החזרת האגרה ששולמה והוצאות בדיקות המעבדה בסך של 4,914 ₪, ואת באי כוחם בשכר טרחה בשיעור של עד 5,000 ₪ – לפי שיקול דעת בית המשפט.

<u>דיון והכרעה</u>

5. לאחר שבחנתי את האמור בבקשת ההסתלקות הגעתי למסקנה כי **יש מקום לאשרה** כפי שיובהר להלן.

התשתית הנורמטיבית

6. סעיף 16(א) לחוק, שכותרתו "**הסתלקות מבקשה לאישור או מתובענה ייצוגית**", מסדיר את התנאים לאשר קבלת טובת הנאה לתובע מייצג ולבא כוחו בבקשת הסתלקות. וזו לשונו:

> **"מבקש, תובע מייצג או בא כוח מייצג, לא יסתלק מבקשה לאישור או מתובענה ייצוגית, אלא באישור בית המשפט, וכן לא יקבל, במישרין או בעקיפין, טובת הנאה מהנתבע או מאדם אחר בקשר להסתלקותו כאמור, אלא באישור בית המשפט; בהחלטתו אם לאשר טובת הנאה כאמור, ישקול בית המשפט את אלה:**
> **(1) אם הבקשה לאישור ההסתלקות הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית – האם התובענה הראתה עילת תביעה לכאורה;**
> **(2) התועלת שהביאה הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה".**

7. בע"א 8114/14 **מרקיט מוצרי ייעול בע"מ ואח' נ' סונול ישראל בע"מ ואח'** (5.8.2018) (להלן: **עניין מרקיט**) שרטט בית המשפט העליון את הקווים המנחים לדיון בבקשה לאישור הסדר הסתלקות מתוגמלת. סעיף 16(א) לחוק קובע למעשה **שני שיקולים** אותם יש לשקול, טרם הכרעה בבקשת תובע מייצג או בא כוחו לאשר קבלת טובת הנאה במסגרת הסדר הסתלקות מתוגמלת: **האחד, קיומה של עילת תביעה לכאורה; השני, תועלת לחברי הקבוצה**.

שני השיקולים הללו יפים לא רק לצורך החלטת בית המשפט בגדרי סעיף 16 לחוק אלא גם למעשה – לצורך החלטה להורות על תשלום גמול לתובע המייצג וקביעת שכר הטרחה של בא כוחו על פי סעיפים 22-23 לחוק (ראו עניין מרקיט, בעמ' 39). בעניין מרקיט אף הופנתה תשומת הלב לסכנות הגלומות בהסדרי הסתלקות מתוגמלת, ונקבע בין היתר כי יש לעשות שימוש זהיר בכלי זה. כך סיכמה את הדברים כבוד השופטת ע' ברון (ראו עניין מרקיט, פסקה 31):

> **"ניתן לסכם ולומר, כי שומה על בית משפט הדן בבקשה לאישור הסתלקות מתוגמלת לעשות שימוש זהיר בכלי של פסיקת גמול ושכר טרחה; תוך מודעות לסכנות הגלומות בהסדרים מסוג זה לקבוצה, לציבור ולמוסד התובענה הייצוגית; ובמטרה מצד אחד לקדם הגשת תובענות ייצוגיות ראויות, ומצד שני למנוע הליכי סרק. עמדתי באריכות על הקווים המנחים לדיון והכרעה בבקשה לאישור הסדר הסתלקות מתוגמלת – ואולם לא מדובר באריתמטיקה, ואין "נוסחאות בית ספר" לעניין זה. בסופו של יום ההכרעה בנדון מסורה לערכאה הדיונית בהתאם לשיקול דעתה בנסיבות המקרה הקונקרטי... מן הראוי לשוב ולהדגיש כי בעולם התובענות הייצוגיות הסכמת הצדדים בדבר פסיקת גמול ושכר טרחה היא בגדר המלצה בלבד, ואת הסכמת הצדדים בנוגע לגובה הסכומים יש לבחון תוך שימת לב ל"בעיית הנציג".**

מן הכלל אל הפרט

8. בענייננו בקשת ההסתלקות הוגשה טרם שהתקבלה בקשת האישור. משכך יש לבחון האם במקרה הנדון מתקיימים השיקולים כפי שנקבעו בפסיקה:

אשר לשיקול הראשון – קיומה של עילת תביעה לכאורה: מעיון בבקשת ההסתלקות נראה כי הצדדים הגיעו להסכמה, שבקשת האישור הציגה עילת תביעה לכאורה, ולמצער לצורך בקשת ההסתלקות. לאחר בחינת החומר שהונח לפניי, עולה כי המשיבות הפרו, לכאורה, את הוראות הדין עת חייבו לקוחות בגין עלות אריזות המוצרים השקילים כנטען בבקשת האישור. על כן, נראה כי השיקול הראשון מתקיים בנסיבות העניין.

אשר לשיקול השני – תועלת לחברי הקבוצה: התרשמתי כי יש ממש בטענות הצדדים אשר לתועלת שהביאה בקשת האישור לחברי הקבוצה. בעקבות הגשת הבקשה, השינוי שביצעה המשיבה בקופות בחנויות, עונה על הקריטריונים שנקבעו בקשר לכך בעניין מרקיט לשם אישור טובת הנאה למבקשים ולבאי כוחם. כתוצאה מהמשא ומתן שהתנהל בין הצדדים התחייבו המשיבות ליישום פתרון מחשובי שיוביל לצמצום משמעותי של ההיתכנות להישנות מקרים דומים. בכך קמה תועלת קונקרטית, ממשית ורלוונטית מהגשת בקשת האישור, וכן התכליות של ההליך הייצוגי בדבר מתן סעד הולם ואכיפת הדין אף הן הוגשמו באופן ראוי. משכך, נחה הדעת כי עיקר תכלית ההליך הושגה.

ההצדקה להסדר – טוב עשו הצדדים עת השכילו להגיע להסכמות בנוגע להסתלקות המבקשת מבקשת האישור, בפרט שהיא אינה מעוררת קושי ויש מקום לאשרה. סבורתני, כי ההסדר מוצדק לנוכח שקילת הסיכויים והסיכונים בהמשך בירור ההליך; הקושי באיתור חברי הקבוצה; הנזק הכולל הנטען המוגבל והלא וודאי העולה מנסיבות העניין; ההיתכנות כי מדובר בתקלות נקודתיות שאירעו בעקבות השפעות מלחמת חרבות ברזל על המשיבות ושירות המלאים של חלק ממנהלי המשיבות; התועלת שתצמח בעקבות ההסדר.

בנסיבות אלו נמצא כי אין תועלת בניהול ההליך, וניתן להורות על הסתלקות המבקשים מבקשת האישור ולמחקה כפי שהסכימו הצדדים.

9. **אשר לגמול המיוחד למבקשים ולשכר הטרחה לבא כוחה** – מצאתי כי בנסיבות האמורות יהא נכון לפסוק גמול למבקשת ושכר טרחה לבא כוחה. סבורתני שהמקרה דנן בא בגדר אותם מקרים חריגים המצדיקים, מבחינת שיקולי מדיניות משפטית, לפסוק גמול מיוחד לזכות המבקשים ושכר טרחה לבא כוחה בגין ניהול ההליך על אף שהוא הסתיים בהסתלקות. בקשת האישור גילתה עילת תביעה טובה לכאורה, ובראייה כוללת של השיקולים הרלוונטיים, המדובר בתובענה שראוי היה להגישה במתכונת ייצוגית, והיא נוהלה בידי באי כוח המבקשים בתום לב וכדבעי למן הגשתה ועד הגשת בקשת ההסתלקות.

10. פרופ' א' קלמנט כתב במאמרו "פשרה והסתלקות בתובענה הייצוגית", **משפטים** מא, 88 (2011) (להלן: **קלמנט**) על הצורך לתגמל מבקשים ייצוגים ובאי כוחם, כאשר בקשת האישור השיגה את מטרתה העיקרית והביאה תועלת לחברי הקבוצה את הדברים הבאים:

ת"צ 8029-05-24 ינון ואח' נ' חממה בעיר בע"מ ואח'

> **"... יש מקרים שבהם הגשת הבקשה לאישור התובענה הייצוגית הביאה לשינוי בהתנהגותו של הנתבע ואף גרמה לו לפצות את מי שנפגע ממעשיו או מחדליו נשוא הבקשה. במקרים כאלה אין בדרך כלל הצדקה לאישור תובענה ייצוגית אלא אם יש צורך בקביעת מעשה פסוק בנדון. דווקא משום כך יש לתגמל את התובע המייצג ואת עורך הדין, שבהגשת הבקשה לאישור תובענה ייצוגית הביאו את הנתבע לשנות את התנהגותו ולפצות עבור הנזקים שגרם. כאשר הבקשה הביאה לשינוי בהתנהגות הנתבע ולפיצוי הנפגעים, התובע ועורך הדין זכאים לגמול ושכר טרחה עבור זמנם, הוצאותיהם והיוזמה לפעולה כנגד הנתבע. אלה צריכים להיות משולמים להם על פי הקריטריונים הקובעים בסעיפים 22 ו-23 לחוק..."**.

בסעיף 22 לחוק הוסדרו השיקולים שעל בית המשפט לשקול בבואו לקבוע גמול לתובע המייצג, וזו לשונו:

> "**(ב) בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:**
> **(1) הטרחה שטרח התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;**
> **(2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;**
> **(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית**".

בסעיף 23 לחוק הוסדרו השיקולים שעל בית המשפט לשקול בבואו לקבוע שכר טרחה של בא כח מייצג, וזו לשונו:

> "**(ב) בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן (א), יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:**
> **(1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;**
> **(2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרח בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;**
> **(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;**
> **(4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;**
> **(5)הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה הייצוגית**".

11. כבר נפסק כי רשימת השיקולים המנויים בסעיפים אלה אינה מהווה רשימה סגורה, ובבואו של בית המשפט לקבוע שכר טרחה של בא כוח מייצג רשאי הוא לשקול שיקולים נוספים (ראו למשל ת"צ (מחוזי ת"א) 16898-01-16 **אליאסי נ' אמברוזיה סופהרב בע"מ**, פסקה 40 (1.2.2018)).

12. אומנם, בע"א 2046/10 **עזבון המנוח משה שמש נ' דן רייכרט** (23.05.2012) (להלן: **עניין רייכטר**) דחה בית המשפט העליון את שיטת חישוב הגמול ושכר הטרחה בתובענות ייצוגיות בהתאם לשעות העבודה שהושקעו, וביכר על פני זאת את שיטת החישוב באחוזים. כך נפסק ביחס לשיטת האחוזים (ראו עניין רייכטר, פסקה 11):

> **"... בתביעות ייצוגיות שעניינן בסעד כספי יש לאמץ את שיטת האחוזים כשיטה המקובלת לקביעת שכר הטרחה של עורך הדין המייצג. שיעור האחוזים שייפסק יושפע הן מנסיבותיו הספציפיות של ההליך, הן מהאופן**

> **בו הסתיים ההליך והן מגובה הסכום שנפסק. כמו כן, יחושב שיעור שכר הטרחה מתוך הסכום שנגבה על ידי הקבוצה בפועל. כמו כן, מן הראוי לפסוק את שכר הטרחה בשיעור מדורג, במובן זה שככל שסכום הזכייה גדל, אחוז שכר הטרחה קטן.**

עם זאת, ב-ת"צ(מחוזי ת"א) 6423-05-20 **שי עקרבי נ' נטוויזן סחר בינלאומי (2002) בע"מ** (29.7.2020) (להלן: **עניין עקרבי**), הובהר כי הלכת רייכטר **עניינה בהסדרי פשרה** ולא בהסתלקויות מתוגמלות:

> **"...הלכת רייכרט איננה חלה במסגרת בקשות הסתלקות מתוגמלות, אלא במסגרת בקשות לאישור הסדר פשרה. משמעות דברים אלה כי בית המשפט איננו מחויב לשיטת האחוזים במקרה של בקשת הסתלקות – ולמעשה, אפשר ואף ראוי כי במקרים אלה שיעור סכומי הגמול ושכר הטרחה מתוך סך הפיצוי הניתן לחברי הקבוצה בפועל יהיה נמוך יותר מהשיעור שנקבע בהלכת רייכרט".**

13. בענייננו ביקשו הצדדים לזכות את המבקשים בגמול של עד 1,000 ₪, לרבות החזר האגרה ששולמה והוצאות בדיקות המעבדה על סך 4,914 ₪. את באי כוח המבקשים ביקשו לזכות בשכר טרחה בשיעור של עד 5,000 ₪ (ראו סעיף 14 לבקשת ההסתלקות).

הצדדים לא פרטו כיצד הגיעו לסכומים המומלצים. הם גם לא התייחסו לשיטת האחוזים או לכל שיטה אחרת, אלא פשוט נקבו בסכומים המוסכמים עליהם, תוך שהובהר כי המבקשים סבורים שמדובר בסכומים שהם על הרף הנמוך וכך צריך להיות בעניינם.

14. כפי שכבר הוזכר, בעניין מרקיט נקבע כי בעולם התובענות הייצוגיות הסכמת הצדדים בנוגע לסכומים אשר ישולמו עבור גמול ושכר טרחה היא בגדר **המלצה בלבד**. על בית המשפט לבחון את הסכמת הצדדים בעניין זה תוך שימת לב ל"בעיית הנציג" (ראו עניין מרקיט, פסקה 31).

15. לאחר בחינת מכלול השיקולים, מצאתי כי אלה מטים את הכף להכיר בנסיבותיה המיוחדות של בקשת ההסתלקות דנן כמצדיקות לפסוק גמול מיוחד ושכר טרחה בגין ניהולה, שאין חולק שהושקעו בו משאבים.

המבקשים ובאי כוחם השקיעו בהגשת בקשת האישור, בניהול הליך המשא ומתן מול המשיבות ובעריכת הסדר ההסתלקות שבנדון.

יתרה מזו, תוך ניהול ההידברות בין הצדדים התחייבו המשיבות ליישום פתרון מחשובי שיש בו להוביל למניעת מקרים דומים בעתיד. בכך הביאו המבקשים ובאי כוחם תועלת לציבור.

16. כמו כן, מקובלים עליי הסכומים שהומלצו על ידי הצדדים ומצאתי להיעתר לבקשתם בעניין פסיקת הגמול למבקשים ושכר הטרחה לבאי כוחם על הרף הנמוך כמבוקש.

סבורתני, כי הסכומים שהומלצו על ידי הצדדים מאזנים נכונה את השקעתם בהליך והתועלת שצמחה ממנו. מידת ההשקעה שנדרשה מצד המבקשים ובאי כוחם, הייתה יחסית מצומצמת –

בשים לב כי טרם התקיים דיון בבקשת האישור ותשובת המשיבות אף טרם הוגשה; התועלת שהוגשה על ידם בהתחייבות המשיבות ליישום פתרון מחשובי הייתה גם היא יחסית מצומצמת – בשים לב לכך שאינה כוללת את פיצוי חברי הקבוצה על נזקי העבר.

משכך, מצאתי להעמיד את גמול המבקשים על סך 1,000 ₪ כולל מע"מ (500 ₪ לכל אחד מהמבקשים) וזאת בתוספת שיפוי המשיבות את המבקשים בתשלום חלקה הראשון של אגרת בית המשפט (סך של 6,182 ₪) ועלות בדיקות המעבדה (סך של 4,914 ₪) ואת שכר הטרחה של בא כוח המבקשים על סך של 5,000 ₪ כולל מע"מ. המשיבות יישאו בתשלומים הנ"ל בחלקים שווים.

<u>פטור מפרסום ומאיתור מבקשת ובא כוח חלופיים</u>

17. על פי הוראת סעיף 16(ד)(1) לחוק רשאי בית המשפט להורות על פרסום הודעה בנוגע להסתלקות המבקשים, וזו לשונו של הסעיף:

> **"אישר בית המשפט את הסתלקותם של כל המבקשים או כל באי הכוח המייצגים מבקשה לאישור או שבית המשפט מצא שנבצר מהם להמשיך בתפקידם בבקשה לאישור, רשאי בית המשפט לקבוע כי ניתן להגיש בקשה למינוי תובע מייצג או בא כוח מייצג במקומם, לפי הענין, בתוך תקופה שיקבע, וכן רשאי בית המשפט להורות על פרסום הודעה על כך, והכל אם מצא שהדבר מוצדק בנסיבות הענין ובהתחשב בשלב שבו מצוי הדיון בבקשה לאישור; בהודעה יצוין האמור בפסקה (4);"**

18. אל מול הוראת החוק, ניצבת הוראת תקנה 11(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, התשע"ה-2010 (להלן: **התקנות**), ממנה עולה לכאורה כי המדובר בחובה המוטלת על בית המשפט. זו לשון התקנה:

> **"(ב) הוגשה בקשה הסתלקות, יורה בית המשפט על פרסום הודעה בדבר הגשת הבקשה לפי הוראות סעיף 25 לחוק וכן על משלוח ההודעה כאמור, ליועץ המשפטי לממשלה, בצירוף העתק מן הבקשה ומן התובענה, למנהל בתי המשפט וכן לגוף או בעל תפקיד כקבוע בתקנה 3(א), ורשאי בית המשפט להורות על משלוח כאמור גם לאדם אחר כפי שיורה".**

מהוראת התקנה הנ"ל, נראה לכאורה כי קיימת חובה לפרסם את דבר הגשת בקשת ההסתלקות עם הגשתה וזאת אף לפני שבית המשפט אישר את ההסתלקות, וכי קיום חובה זו אינו נתון לשיקול דעת בית המשפט.

עם זאת, בפסיקה נקבע לא אחת, כי תקנה 11(ב) לתקנות אינה שוללת את שיקול הדעת הנתון לבית המשפט להורות על אישור הסתלקות מבקשה לאישור תובענה ייצוגית מבלי להורות על פרסום הודעה בדבר הגשת בקשה להסתלקות, ומבלי להורות על משלוח הודעה לגורמים המנויים בתקנה (ראו ע"א 1362/12 **היועץ המשפטי לממשלה נ' סלקום ישראל בע"מ ואח'** (13.05.2013)).

19. בענייננו, מצאתי כי התחייבויות המשיבה כמפורט בסעיף 11 לעיל, מייתרת את הצורך בהמשך בירור התובענה.

20. מכל מקום, אין בהסתלקות המבקשים משום מעשה בית דין כלפי חברי קבוצה אחרים אשר יכול ויסברו, כי יש מקום לברר את התובענה לגופה.

21. בנסיבות אלה סבורתני, שאין צורך לבצע פעולות כלשהן לשם איתור מבקש ובא כוח מייצג חלופיים (להרחבה בעניין אי פרסומן של הסתלקויות בהתאם לשיקול דעת בית המשפט ראו: ת"צ (מח' ת"א) 1277-09 **דניאל מישורי נ' דקלה חברה לביטוח בע"מ** (28.12.2010); ת"צ (מח' מר') 24356-04-10 **בלהה הר-עוז נ' כלל בריאות חברה לביטוח בע"מ** (22.12.2010).

משכך, ניתן פטור מפרסום מודעות בנוגע להגשת בקשת ההסתלקות.

בקשת המבקשים בעניין אגרת בית המשפט

22. בבקשת ההסתלקות ביקשו המבקשים לזכות אותם בהחזר אגרה (ראו סעיף 14 לבקשת ההסתלקות).

23. הצדדים שלפניי הגיעו להבנות ביניהם בנוגע לסיום הסכסוך על ידי הגשת בקשה מוסכמת להסתלקות מתוגמלת זאת עוד בטרם התקיים כל דיון בבקשת האישור. לטענת הצדדים, בכך הביאו לחיסכון משמעותי בזמן שיפוטי יקר.

24. לאחר עיון בטענות הצדדים והוראות הדין, מצאתי כי יש ליתן פטור מתשלום חלקה השני של אגרת בית המשפט. עם זאת, לא מצאתי להורות על החזר אגרת בית המשפט שכבר שולמה.

25. בתקנה 7א לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז–2007 (להלן: **תקנות האגרה**) מוסדרת חובת תשלום האגרה במסגרת תובענה ייצוגית שאינה נגד רשות. כאשר מדובר בתובענה ייצוגית שמסתיימת בהסדר הסתלקות רשאי בית המשפט לפטור את המבקש מתשלום חלקה השני של האגרה וזאת משיקולים מיוחדים שישקלו. זו לשונה של הוראת תקנה 7א(4)(ב) לתקנות האגרה:

> **"...(4) ניתן פסק דין המאשר הסדר הסתלקות לפי סעיף 16 לחוק תובענות ייצוגיות ישלם המבקש את חלקה השני של האגרה; על אף האמור רשאי בית המשפט –**
> **(א) להורות כי המשיב ישלם את חלקה השני של האגרה וישפה את המבקש על סכום האגרה ששילם בעד חלקה הראשון של האגרה בתוספת הפרשי הצמדה למדד;**
> **(ב) לפטור את המבקש מתשלום חלקה השני של האגרה לפי פסקה זו, כולה או חלקה, מטעמים מיוחדים שיירשמו".**

26. במקרה דנן, הגיעו הצדדים להסדר ההסתלקות בשלב מוקדם ביותר, ועוד בטרם התקיים כל דיון בתיק. הצדדים השכילו ופעלו לסילוק כלל המחלוקות מחוץ לכותלי בית המשפט, תוך צמצום השימוש במשאבים ציבוריים וזמן שיפוטי יקר. כמו כן, מחצית האגרה הראשונה כבר שולמה על ידי המבקשים ובכך יש להניח את הדעת לגבי המשאבים שכבר הוקצו עד כה למען המקרה שבנדון.

לנוכח כל האמור, מצאתי כי יש ליתן פטור מתשלום חלקה השני של אגרת בית המשפט (ראו עניין עקרבי; ת"צ (מח' ת"א) 46164-05-20 **בן דלל נ' החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין בע"מ** (8.11.2021)).

הבקשה ל"דחיית תביעתם האישית של המבקשים"

27. הסתלקות המבקש הייצוגי אינה יוצרת מעשה בית דין (ראו עניין מרקיט, בפסקה 22; קלמנט, בעמ' 62). משכך, הצדדים בענייננו ביקשו בהסדר המוסכם כי **תדחה תביעתם האישית של המבקשים**.

ספק בעיני אם זה הוא המינוח הנכון שיש לעשות בו שימוש. מבחינת ציר הזמן – בקשת ההסתלקות הוגשה בטרם נעתרה בקשת האישור ואנו מצויים בפרוזדור הליך התובענה הייצוגית וטרם הכניסה לטרקלין. דה פקטו אין בנמצא כל תביעה משזו כאמור טרם אושרה. ודוק, בקשת האישור אינה כוללת את התביעה האישית של התובעים המייצגים. התובעים המייצגים, כשמם כן הם, נציגים של הקבוצה וחלק ממנה. עם אישור הבקשה אזי המבקשים הופכים להיות חלק מהקבוצה התובעת – כאשר הייחוד של המבקשים הוא היותם המייצגים בה. התביעה האישית של התובעים המייצגים אינה מתנהלת במקביל לתביעה הקבוצתית, אלא היא חלק אינטגרלי מהתובענה הייצוגית עצמה. אך כאמור, טרם הגענו לשלב הזה שהוא כבר הטרקלין (ראו דבריי אלה גם ב-ת"צ(מחוזי ת"א) 407-01-23 **אורפז נ' חברת מוסדות חינוך, תרבות ושיקום שכונות בתל-אביב** (30.12.2024)).

משכך, סבורתני כי נכון יהיה במקרים המתאימים לאשר את בקשת ההסתלקות, תוך קביעה כי **המבקשים יהיו מנועים מלהגיש תובענה (מכל סוג שהוא) כנגד המשיבות באותו העניין – בשנית, וזאת בשונה מיתר חברי הקבוצה**. זאת חלף המינוח של דחיית תביעתם האישית של המבקשים כפי שהתבקש בבקשת ההסתלקות.

התוצאה

28. **אשר להסתלקות** – משכך, בנסיבות העניין, וכאשר אין חשש לפגיעה בקבוצה הנטענת, שכן תוצאת ההסתלקות **אינה מהווה "מעשה בית דין" כלפי הקבוצה**, ניתן בזאת תוקף להסכמות הצדדים בנוגע להסתלקות המבקשים מבקשת האישור וזאת ללא צו להוצאות.

הבקשה לאישור התובענה הייצוגית כנגד המשיבות נמחקת. המבקשים מנועים מלהגיש תובענה (מכל סוג שהוא) כנגד המשיבות באותו עניין – בשנית. באי כוח המבקשים לא יגישו כנגד המשיבות בקשה דומה, ולא ישתפו פעולה בכל דרך עם הגשת ניהול הליך דומה.

29. **אשר לפטור מחלקה השני של האגרה** – בשל העובדה שהצדדים השכילו להגיע להסכמות בדבר הסתלקות המבקשים, וזאת טרם התקיים כל דיון, מצאתי לנכון לפטור את המבקשים מחלקה

השני של האגרה. עם זאת, לא מצאתי להורות על החזר האגרה ששולמה. המשיבות ישפו את המבקשים בגין תשלום חלקה הראשון של האגרה כפי שנקבע בסעיף 24 לפסק הדין.

30. **אשר לביצוע פעולות איתור, פרסום ומציאת בא כוח חלופי** – בנסיבות העניין, סבורתני שאין צורך בביצוע פעולות לאיתור מבקש או בא כוח חלופי. כך גם לא מצאתי לנכון לתת הוראות על פי הוראת סעיף 16(ד)(1) לחוק והוראת תקנה 11(ב) לתקנות.

31. **אשר להתחייבויות המשיבות** – על המשיבות למלא אחר התחייבויותיהן, ככל שטרם עשו כן, כמפורט בסעיף 11 לפסק הדין.

32. **אשר לגמול ולשכר הטרחה** – הגמול ושכר הטרחה מאושרים כמפורט בסעיף 24 לפסק הדין. הסכומים שנפסקו ישולמו בתוך 30 יום שאם לא כן יצורפו להם דמי פיגורים כדין ממועד פסק הדין ועד התשלום בפועל.

33. **לשם הנוחות להלן טבלה המאגדת את קביעותיו של בית המשפט בפסק הדין**:

האם ניתן אישור להסתלקות המתוגמלת?	**כן**
האם הסדר ההסתלקות התקבל?	**כן**
האם יש מקום בפרסום הודעה או במינוי תובע מייצג או בא כוח מייצג חלופי?	**לא**
האם בקשת האישור נמחקת?	**כן**
האם תוצאת ההסתלקות מהווה "מעשה בית דין" כלפי הקבוצה?	**לא**
האם תוצאת ההסתלקות מהווה "מעשה בית דין" כלפי המבקשים?	**כן** **המבקשים מנועים מלהגיש תובענה (מכל סוג שהוא) כנגד המשיבות באותו עניין – בשנית.**
האם ניתן פטור מתשלום המחצית השנייה של האגרה?	**כן**
האם הוגשו תצהירי הסתלקות של המבקשים ובא כוחם מהם עולה כי לא קיבלו במישרין או בעקיפין מהמשיבות או מי מטעמן כל טובת הנאה בקשר עם בקשת ההסתלקות (למעט הגמול עליו יורה בית המשפט בפסק דין זה)?	**כן**
גמול המבקשים	**סך 1,000 ₪**

	(בצירוף שיפוי בגין תשלום האגרה ששולמה + החזר הוצאות בדיקות מעבדה)
שכר הטרחה לבא כוח המבקשים	**5,000 ₪**

34. **המזכירות תעביר פסק דין זה לצדדים ולמנהל בתי המשפט לשם רישומו בפנקס התובענות הייצוגיות ותסגור את התיק.**

ניתן היום, כ' חשוון תשפ"ו, 11 נובמבר 2025, בהעדר הצדדים.

איריס אילוטוביץ', סגל, שופטת